

ARTIKEL VAN DE MAAND

JANUARI 2005

Uit: Het Financieele Dagblad, 23 december 2004

RANDSTADKRANT HEEFT DE TOEKOMST JAN SCHINKELSHOEK

De stadskranten in de Randstad brokkelen in onrustbarend tempo af. Niet een samengaan van regionale kranten met het Algemeen Dagblad heeft de toekomst. De Randstedelijke Courant wel, maar dan zonder het AD.

Waarom is er eigenlijk geen Randstadkrant? Steden als New York, Londen en Berlijn kennen van oudsher 'eigen' kranten. Maar de Randstad moet het doen met Het Parool, de Haagsche Courant, het Rotterdams Dagblad en het Utrechts Nieuwsblad.

Zijn de verschillen tussen Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht nog steeds te groot om een Randstadkrant uit te geven? Bestaat er zoiets als een Randstadgevoel? Of is dat te smal, te onbestemd om een dagblad voor te maken?

De afbrokkeling van de oude, vertrouwde stadskranten in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht voltrekt zich in een verontrustend tempo. Er is alle reden om te onderzoeken of een New York Times, Frankfurter Allgemeine of Süddeutsche Zeitung - doorhalen wat niet verlangd wordt - voor de Randstad tot de mogelijkheden behoort. Of dat het een droom is die voor altijd kan worden bijgezet in het Permuseum.

De uitgevers PCM en Wegener - eigenaren van de meeste regionale dagbladen in de Randstad - hebben het snode plan opgevat de Haagsche Courant, het Rotterdams Dagblad, het Utrechts Nieuwsblad en een paar kleinere regionale kranten in Gouda, Alphen aan den Rijn en Dordrecht op te offeren om een al even zieltoegende landelijke krant, het Algemeen Dagblad, overeind te houden.

Te lang heb ik bij de Haagsche Courant gewerkt - bijna zeven jaar als hoofdredacteur - om luchtigjes te doen over de problemen van de regionale dagbladpers. Sinds jaar en dag zakken de oude stadskranten steeds verder weg, zoals alleen al aan de oplagecijfers valt af te lezen. Dat afkalvingsproces lijkt, ondanks alle verwoede pogingen, niet te stoppen.

Valt het dagbladen in het algemeen zwaar om staande te blijven in een tijd van ontleding en internet, regionale kranten hebben er nog een extra handicap bij: de 'ontbinding' van de stad. Het regionale saamhorigheidsgevoel, de bakermat van de regionale krant, verdampft in een hoog tempo onder invloed van vergrijzing, verjonging en verkleuring. Waar Den Haag Den Haag niet meer is, verschrompelt de basis onder de Haagsche Courant. Die identiteitscrisis treft zelfs Het Parool in Amsterdam, dat al tijden lang worstelt om te overleven: nog steeds is het sappelen. Een jaar of tien geleden zijn twee Rotterdamse kranten van ellende in elkaars armen gevallen. Ook bij het Utrechts Nieuwsblad is het armoe troef. En wat zich in andere delen van de Randstad afspeelt, evenals boven het IJ, stemt al even droef.

Het is een soortgelijk uithollingsproces als een jaar of dertig geleden het dagbladwezen trof. Rond 1970 sneuvelden kranten als De Maasbode, De Tijd, Het Vrije Volk en De Rotterdammer, stuk voor stuk producten van de katholieke, protestantse en socialistische zuilen, die na de roerige jaren zestig afbrokkelden. Waarom een katholieke krant gelezen? Had socialistische of christelijke journalistiek nog iets te bieden?

Ging het toen om een afrekening met religie of

levensbeschouwing, nu speelt de afbrokkelende stedelijke, regionale of provinciale identiteit een rol. Zoals eerder de kerk aan betekenis inboette, zo vervaagt ook de stad als samenbindende gemeenschap. De losse verzameling individuen op een bepaald grondgebied heeft steeds minder behoefte aan nieuws uit eigen stad en streek.

Die onthechting is het sterkst in de Randstad. Waar Friesland, Limburg en Zeeland nog iets van een eigen identiteit hebben, is Holland elk onderscheidend vermogen al lang kwijt.

Een nieuwe Randstedelijk dagblad is alleen al daarom een waagstuk. Hoe voorkom je een herhaling in het groot van wat zich in Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht heeft voorgedaan? Hoe bindt de Randstedelijke Courant lezers aan zich?

Kernvraag is of zoiets als een Randstadgevoel bestaat. Hebben lezers in het verstedelijkte Westen met elkaar voldoende gemeen om er net als in, zeg, New York, Londen en Berlijn ook via gedrukt papier vorm aan te geven? Of bestaat het hart van de Randstad uit een leeg groen hart?

Je hoeft verschillen tussen Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag niet te ontkennen om een grotere eenheid in de Randstad te zien groeien. Bestuurlijk is er ook geen andere keus: soortgelijke problemen rond inburgering van alloctonen, veiligheid, onderwijs en gezondheidszorg dwingen tot samenwerking. Sociaal en economisch staan de grote steden voor dezelfde uitdagingen. Een deltametropool krijgt stapje voor stapje vorm. Vanuit Den Haag is zowel Amsterdam als Rotterdam onder handbereik gekomen. Er schijnen zelfs Rotterdammers te zijn die al door de week in Amsterdam naar de schouwburg gaan.

Er is geleidelijk meer wat de grote steden in de Randstad bindt dan wat ze scheidt. En dat kan een basis voor een sterke Randstadkrant opleveren, gevuld met eigen katernen voor Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht. Een fusie van de vier grote stadskranten is in elk geval een onderzoek waard.

Het is een aantrekkelijker journalistiek alternatief dan een fusie met het Algemeen Dagblad, de krant die de ziel van de nieuwe rompkrant van de uitgevers PCM en Wegener schijnt te moeten worden. Een krant die niets te bieden heeft wat lijkt op een inspirerende identiteit. Na eerst De Telegraaf op saaie manier te hebben willen kopiëren, wierp het zich daarna in de strijd om de lezersgunst van hogeropgeleiden, om ten slotte de wilde richting van Britse tabloids op te zoeken. Die richtingloosheid heeft niet geloond: het AD is in een vrije val terechtgekomen, een val die zich waarschijnlijk ook niet met bonte sportkaternen laat stuiten.

Dat het Algemeen Dagblad zich gretig als fusiepartner aanbiedt, is best te begrijpen. Het is misschien wel de laatste kans voor die krant om, ten koste van verzwakte stadskranten, het leven te rekken. Maar dat is niet het goede gesternte voor de start van een nieuwe krant voor de hele Randstad. Niet alleen Den Haag verdient iets beters.

Jan Schinkelshoek was van 1994 tot 2001 hoofdredacteur van de Haagsche Courant en is nu directeur communicatie Rabobank. Hij schrijft deze bijdrage op persoonlijke titel.

Copyright (c) 2005 Het Financieele Dagblad